

Олександр С. Бадзим, Алла Р. Древуш
**ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ЕЛЕКТРОННИХ ВАЛЮТ**

У статті розглянуто новий вид грошей майбутнього, що претендує зайняти першість у системі розрахунків та представляє собою альтернативу сучасним світовим валютам. Досліджено переваги безготівкових розрахунків за участю електронних валют. Ключові слова: біткоїн; криптовалюта; безготівкові розрахунки; система електронних платежів; Інтернет.

Літ. 10.

Александр С. Бадзым, Алла Р. Древуш
**ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ
ЭЛЕКТРОННЫХ ВАЛЮТ**

В статье рассмотрен новый вид денег будущего, претендующий на первенство в системе расчетов, который представляет собой альтернативу современным мировым валютам. Исследованы преимущества и недостатки безналичных расчетов при участии электронных валют.

Ключевые слова: биткоин; криптовалюта; безналичные расчеты; система электронных платежей; Интернет.

Oleksandr S. Badzym¹, Alla R. Drevush²
**PROBLEMS AND PERSPECTIVES OF ELECTRONIC
CURRENCIES DEVELOPMENT**

The article considers the new type of money, which is often called "the money of the future" and has the potential to take the lead in all the payments as compared to the current international currencies. Advantages and drawbacks of electronic payments via e-money are studied.

Keywords: bitcoin; cryptocurrency; noncash settlements; the system of electronic payment; Internet.

Постановка проблеми. У час світових фінансових криз та економічних потрясінь, воєнних протистоянь та нестабільності для будь-якої країни досить гострим залишається питання міцності та стабільності національної валюти.

Обезцінення грошової одиниці зменшує купівельну спроможність та негативно відображається на рівні доходу населення. Девальвація підриває рівень довіри до центрального банку (регулятора) та змушує шукати альтернативу готівковим розрахункам.

На нашу думку, такою альтернативою може стати нове покоління безготівкових розрахунків, а саме – електронна валюта біткоїн.

Аналіз останніх публікацій. Поняття «електронна валюта» з'явилося не так давно, проте інтерес до цього явища, що претендує на роль грошей нового покоління, постійно зростає. Актуальність та сутність електронних валют досліджується як вітчизняними вченими (В.М. Геєць [3], Л.Н. Рябіна [5] та ін.) так і закордонними науковцями (А. Галова [2], Є.А. Кузнецова [4], О. Сачковська [6], В.І. Тарасов [7] та ін.).

Мета дослідження полягає у визначенні переваг та недоліків електронної валюти та прогнозуванні формату світових розрахунків у майбутньому.

¹ Ukrainian State University of Finance and International Trade, Kyiv, Ukraine.

² National Bank of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

Основні результати дослідження. Біткоїн з'явився 3 січня 2009 р. з легкої руки розробника чи групи під псевдонімом Сатоші Накомото, який виклав у відкритий доступ програмний код, що дав можливість без посередників, без комісій, анонімно, без участі держави переводити кошти [2].

У 2012 р. Європейський центральний банк описав bitcoin як «вид нерегульованих цифрових грошей, які випускаються і контролюються його розробниками, використовуються та приймаються серед членів певного віртуального співтовариства» [10]. Віртуальні валюти виражають цифрову вартість, яка може бути використана для торгівлі в мережі Інтернет та виконує функції обміну, розрахунку та заощадження.

На нашу думку, криптовалюта біткоїн заслуговує на особливу увагу, оскільки вона відрізняється від інших, раніше створених електронних валют. Віртуальна валюта виступає цифровим представленням іншої віртуальної валюти або електронних грошей. Існує 3 типи віртуальних валют: закриті, віртуальні валюти з односпрямованим потоком та віртуальні валюти з двонаправленим потоком.

Закрита віртуальна валюта фактично не прив'язана до реального сектору економіки. Вона призначена для оплати віртуальних товарів чи послуг, наприклад, віртуальні ігри, та не може використовуватися за межами віртуального товариства. Прикладом є World of Warcraft (WoW) Gold, що використовується в одноіменній комп'ютерній грі.

Віртуальна валюта з односпрямованим потоком. Таку валюту можна придбати за спеціально встановленим курсом за «реальну» валюту, проте не можна за тим же курсом обміняти у зворотньому напрямку. Основне призначення — оплата віртуальних товарів чи послуг, проте деякі з них дозволяють оплачувати реальні товари та послуги. Прикладом є Facebook Credit, Amazon Coins, Nintendo Points, бонуси для пасажирів, що часто користуються послугами певної авіакомпанії.

Віртуальна валюта з двонаправленим потоком. Таку валюту можна продавати та купувати за певним обмінним курсом. Призначення цієї валюти — оплата реальних та віртуальних товарів та послуг. Прикладом є Linden dollars, bitcoin [7].

Користувачами bitcoin є фізичні або юридичні особи, які використовують віртуальні валюти як інвестиції для купівлі реальних або віртуальних товарів та здійснення переказів. Придбати bitcoin можна в спеціальних обмінниках, що представляють собою фізичних або юридичних осіб, які займаються бізнесом з обміну віртуальної валюти на реальну валюту, інші кошти або форми віртуальних валют.

Зазначимо, що появу біткоіна визначив швидкий розвиток Інтернету, а також зростаючі в геометричній прогресії потужності комп'ютерів [8].

Ми вважаємо, що основними прогностичними рисами bitcoins є:

1. Вони володіють вартістю та можуть використовуватися для платежів.
2. Наявність bitcoins зменшує потребу в банківських установах для здійснення переказів та зберігання коштів.
3. Bitcoins дозволяють купувати товари та послуги в Інтернеті, при цьому кількість покупців та продавців, що використовують електронну валюту, зростає.

4. У разі відкладення bitcoins можна очікувати на збільшення їх вартості.

5. Bitcoins є повністю анонімними.

6. Bitcoins є першою децентралізованою електронною валютою, яка не контролюється жодною організацією або урядом.

7. Bitcoin дає можливість здійснювати перекази по всьому світу без додаткових комісійних та зборів на користь тих, хто має відповідний гаманець.

Станом на 27.04.2014 в обігу знаходилося 12,9 млн bitcoins. Проте слід відзначити, що обмінний курс досліджуваної нами електронної валюти зазнає значних коливань. 25 квітня 2010 р., коли офіційно були випущені перші 1000 bitcoins, вартість кожної електронної монети складала 0,3 цента. А вже за 4 роки ціна одного bitcoin перевищила 1100 дол. США. Основною причиною росту курсу став спекулятивний попит на електронну валюту у Китаї. У травні 2014 р. офіційний курс 1 bitcoin (BTC) дорівнював приблизно 608 дол. США [9].

Отже, виділимо основні переваги електронної криптовалюти.

По-перше, можливість користувачів самостійно відправляти платежі, завіривши їх достовірність за допомогою криптографічного підпису.

По-друге, комісія за здійснення переказу не фіксується та визначається ринком. На сьогодні вона становить менше 1 дол. США.

По-третє, bitcoins та інші віртуальні валюти забезпечують анонімність трансакцій, оскільки електронні адреси не містять інформації про їх власників.

По-четверте, bitcoins створюються спільними діями багатьох учасників і не залежать від одного або декількох з них. А швидкість, з якою здійснюється операція, повністю унеможливує втручання третіх сторін або ймовірність афер.

По-п'яте, абсолютна децентралізація. Центральні банки не займаються емісією електронних валют та не мають жодного впливу на їх курс.

По-шосте, надійність електронної валюти та низька ймовірність девальвації, що спричинене неможливістю здійснення додаткової емісії [6].

Ми вважаємо, що виникнення електронних валют у першу чергу зумовлене нагальною потребою здійснювати дешевий та швидкий переказ коштів без посередництва, оскільки для великої кількості населення офіційні банківські канали є недоступними та дорогими.

Проте електронна валюта має й певні недоліки.

По-перше, з точки зору правоохоронних органів використання віртуальних валют представляє собою набагато більшу загрозу, ніж використання готівки. Відповідно, з'являються нові види афер та кіберзлочинності.

По-друге, однією з перешкод для розширення кола користувачів є складний процес включення в систему, що зумовлено відсутністю необхідних знань, досвіду та технічних навичок у значної частини населення.

По-третє, децентралізація електронної валюти фактично відстороняє центральні банки від виконання притаманних їм функцій. Відповідно, і довіра до такої валюти досить сумнівна.

Висновки. Проведені нами дослідження показують, електронна валюта має значний потенціал, щоб докорінно змінити сучасний фінансовий світ. На

даний момент біткоїн — це прорив у технологіях платіжних систем і фактично захисна резервна валюта на випадок нової глибокої фінансової кризи.

Сьогодні на ринку існує понад сто продуктів, подібних до криптовалюти. Проте, чи зможе біткоїн або аналогічна електронна валюта замінити традиційні валюти, покаже час. Зазначимо, що явище само по собі не виникає, отже в цьому є певна необхідність, зумовлена часом. Ми вважаємо, події, що відбуваються у світових грошових відносинах, потребують кардинального переосмислення та принципово нового погляду на сутність сучасних грошей.

1. Биткоин: деньги будущего, 2013 // www.bitcoinme.ru.
2. *Галова А.* Проблемы настоящего и будущего современных денег // *Банковский вестник.*— 2014.— №4. — С. 28—32.
3. *Гесць В.М.* Нестабільність та економічне зростання. — К.: Ін-т економічного прогнозування, 2000. — 22 с.
4. *Кузнецова Е.И.* Деньги, кредит, банки. — М.: Юнити, 2011. — 432 с.
5. *Рябина Л.Н.* Деньги и кредит. — К.: Центр учебной литературы, 2008. — 602 с.
6. *Сачковская О.* Рынок электронных денег // *Банковский вестник.*— 2013.— №23. — С. 3—7.
7. *Тарасов В.И.* Деньги, кредит, банки. — Мн.: Мисанта, 2003. — 512 с.
8. Украина и доллар: Мировой экономический кризис // www.dengi-info.com.
9. Электронные валюты или новый виток эволюции денег // www.fxopen.com.ua.
10. Электронные деньги в финансовой системе мира // www.yastr.com.

Стаття надійшла до редакції 4.09.2014.